

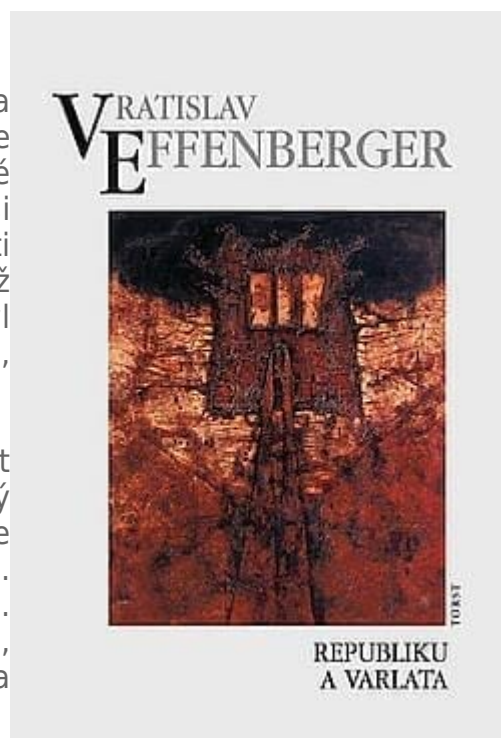
Autor: Vratislav Effenberger

Ať to zní jakkoliv kacířsky, 21. srpen přišel jako rána z milosti, uštědřená této neobroditelné obrodě. Teprve tento tvrdý náraz o pozemskou realitu mohl ve své absurdnosti vytvořit neméně absurdní situaci jakési „národní“ jednoty, založené na sjednocujícím postoji proti okupantům. Konečně zde byl integrační model, o jehož konkrétní naléhavosti nebylo možné pochybovat. Byl však, stejně jako integrační model „obrodného procesu“, pouze negativistický, a proto bezperspektivní.

Tím se stával zároveň nereálný, fiktivní a mohl být dočasně prodlužován jen rozpačitostí postupu, který Moskva zvolila pro likvidaci „československého jara“ se zřetelem k současným zájmům své zahraniční politiky. Ukázalo se však, že opatrnost Moskvy byla přehnaná. V okamžiku, kdy prezident Johnson odejel na svou farmu, aby tak potvrdil zájem USA na trvání Jaltské dohody, měla volné ruce.

Nic nestálo v cestě tomu, aby po inscenaci incidentu a po nezbytném masakru byla dosazena nová špičková garnitura stranické hierarchie a aby noví vládcí vzápětí ukázali přívětivější tvář, která by vyčerpanému obyvatelstvu dodala opět pocit jistoty.

Nic takového se nestalo. Místo toho nastoupil vleklý proces deliberalisace, v němž se Moskva omezila na postupnou výměnu vládnoucí garnitury. Nová garnitura byla sestavena tak, aby zůstala vnitřně rozštěpena na umírněnější křídlo (Husák) a na neostalinisty, jejichž úkolem bylo vléci umírněnější křídlo k důkladné čistce v byrokratické hierarchii a v mocenském a správním aparátu, která se tentokrát měla obejít bez krvavých procesů (se zřetelem k současným zájmům ruské mezinárodní politiky). Toto rozštěpení vládnoucí garnitury mělo pravděpodobně usnadnit kontrolu a ovládnutí země vzájemným udavačstvím obou křídel a střídáním jejich podpory tak, aby každé z nich setrvalo v pochybnostech o svém dalším osudu.

Vratislav Effenberger –
Republiku a varlata (Torst, 2012)

Druhá tvář „osmašedesátého“

Mythus obrození, který vystřídal mythus Masarykovy humánní demokracie, který byl vystřídán mythem protektorátního hrdinství českého odboje, který už nezadržitelně vedl k mythu „socialismu v jedné zemi“, který nezadržitelně vedl k mythu „obrodného procesu 1968“!

Český intelektuál, odkázán na svou pragmatickou moudrost, nemusel čekat na ruské tanky, aby si lhal do kapsy. Tato hra, v níž s takovým zalíbením stále znovu prohrává, tvoří samu podstatu jeho existence, víc od něho vděčně platící obecenstvo ani neočekává ani neřádá.

Především s úlevou - i když bez zvláštního zdůrazňování - uznalo, že mezi její pravidla patří i ona propast mezi mythem a skutečností, vyplněná jeho vlastní opatrností, jeho ustrašenou potřebou přežít bez úrazu historické vichřice a posléze se čiperně hlásit o podíl na vítězství, zasloužený vytrpěnou úzkostí.

A tato zásluha vzrůstá pak náhle do obřích svalů, mrská a tepe poraženého nepřítele přímo Žižkovým palcátem a Husovou pravdou.

Úryvek z knihy Vratislava Effenbergera *Republiku a varlata*, kapitola „Rok 1968“, str. 179. Autorovi, představiteli českého surrealismu a trockistické levice, bylo v srpnu osmašedesátého 45 let. V době, kdy dopsal toto své zhodnocení přes padesát.